

KANDIDAT

XXXXXX

PRØVE

JUS1111 1 Privatrett I

Emnekode JUS1111

Vurderingsform Individuell skriftlig prøve

Starttid 21.12.2018 08:00

Sluttid 21.12.2018 14:00

Sensurfrist 10.01.2019 23:59

Oppgave Tittel Oppgavetype

1

Del I: Praktikum.
Del I Langsvar Del II Langsvar

2

¹ Del I

(Antatt tidsbruk fire timer.)

Peder Ås var nyansatt hos Vinterspesialisten som var forhandler av vintersportsutstyr. I mars 2018 ble Ås og andre forhandlere invitert til Skifjell Hotell av Akessport som produserte akebrett. Ås takket ja til invitasjonen. Akessport ønsket å demonstrere nye akebrett ved at deltakerne selv fikk prøve ut akebrettene. Produktutvikleren fra Akessport, Ole Vold, som var ansvarlig for demonstrasjonen, tilbød deltakerne å bruke hjelm under akingen. Ås mente hjelm var unødig og avslo hjelmtilbudet.

Etter testing av flere typer vanlige kjelker og akebrett i akebakken, foreslo Vold at deltakerne også skulle prøve de nye UFO-brettene. UFO var et rundt akebrett med håndtak, men uten ratt og bremses. Vold fortalte at han tidligere hadde arrangert «aketog» der deltakerne satt bak hverandre på hver sin UFO og holdt hverandre rundt livet. UFOen egnet seg ikke for bratte bakker, og Vold foreslo derfor at de skulle bruke barnebakken i alpinanlegget. Barnebakken var tydelig skiltet med «aking forbudt», men Vold sa at skiltet ikke var noe å bry seg om. Deltakerne syntes forslaget var morsomt. Etter å ha testet UFOene i barnebakken hver for seg, laget deltakerne et «aketog» med UFOer og satte utfor toppen av bakken. Etterhvert som farten økte ble flere av deltakerne redde og kastet seg av UFOene. Ås greide ikke å kaste seg av i tide, og kolliderte med en stålkonstruksjon i bunnen av bakken som var godt synlig fra toppen. Ås fikk store hodeskader, og ble 100 % ervervsmessig ufør.

Ås krevde erstatning fra Akessport for skadene etter reglene om arbeidsgiveransvar. Akessport bestred erstatningsansvar. Ås og Akessport var enige om at andre ansvarsgrunnlag ikke var aktuelle. Ås krevde ikke erstatning fra Vold personlig.

Ås anførte at Vold hadde vært uaktsom da han satte i gang «aketog». Ås viste til at UFOene ikke hadde ratt og bremses, og til at barnebakken ikke var tilrettelagt for aking. Videre viste Ås til «Anbefalte retningslinjer for etablering, sikring og bruk av kjelkenedfarer» utarbeidet av Norske Alpinanleggs Forening, som påla anleggseieren å sikre bakken blant annet ved å polstre alle stålkonstruksjoner. Ås fremhevet også at Vold burde sikret at alle deltakerne brukte hjelm. Også dette var fremhevet i retningslinjene.

Akessport bestred at Vold hadde utvist uaktsomhet. Vold hadde riktignok foreslått «aketog», men deltakelsen var frivillig. Akessport viste til at deltakerne hadde testet akebrettene på forhånd og visste hvordan de fungerte. Barnebakken var dessuten langt mindre bratt enn en normal akebakke. Det var på det rene at da ulykken skjedde var hastigheten for UFOene beregnet til 25-30 km/t. I vanlige akebakker kunne hastigheten komme opp i 75 km/t. Akessport bestred også at retningslinjene for bruk av kjelkenedfarer var relevante. Retningslinjene gjaldt for kjelkenedfarer, og ulykken skjedde i et alpinanlegg. Dessuten var de rettet mot anleggseier, som her var Skifjell Hotell, ikke mot Akessport.

For det tilfellet at Vold hadde utvist uaktsomhet, viste Akessport til at Vold hadde gått utenfor det Akessport rimelig kunne regne med. «Aketog» med UFOer var ikke del av det ordinære demonstrasjonsprogrammet. Vold hadde følgelig tatt initiativ til en aktivitet Akessport ikke hadde planlagt og invitert til. Akessport kunne heller

ikke forutse at Vold skulle foreslå aking i barnebakken i strid med et forbudsskilt.

Akesport fremholdt dessuten at selskapet ikke kunne holdes erstatningsansvarlig fordi Ås hadde akseptert risikoen for skade. Akesport viste til at deltakelse i «aketoget» hadde vært frivillig, og til at Ås selv hadde valgt å avslå tilbudet om å bruke hjelm. Som ansatt hos Vinterspesialisten måtte Ås kjenne til risikoen ved å ake uten hjelm, mente Akesport. Akesport viste også til at både forbudsskiltet og stålkonstruksjonen var godt synlig også for Ås før han deltok i «aketoget».

Ås bestred at han hadde akseptert risikoen. Han var nyansatt hos Vinterspesialisten og hadde lite erfaring med akebrett. Han viste dessuten til at han ikke var klar over hvor fort UFOene gikk, og heller ikke hvor vanskelig det var å kaste seg av. Vold hadde dessuten sagt at forbudsskiltet ikke var noe å bry seg om.

Forutsatt at Akesport var ansvarlig etter arbeidsgiveransvaret, anførte Akesport videre at ansvaret måtte reduseres på grunn av Ås' egen medvirkning. Akesport mente Ås ikke burde deltatt i «aketoget» uten hjelm. Akesport hadde ansvarsforsikring, men mente likevel at et eventuelt ansvar var urimelig.

Ås bestred medvirkningsansvar. Ås fremhevet at han hadde følt en sosial forpliktelse til å være med. Videre viste Ås til at det ikke var no en plikt til å bruke hjelm og at han ikke var klar over hvilken risiko aking innebar. Om han var uaktsom, var i hvert fall Akesports uaktsomhet større. Ås viste også til at et medvirkningsansvar ville ramme ham urimelig hardt da han var blitt 100 % ervervsmessig ufør på grunn av ulykken.

Drøft og avgjør de rettsspørsmål oppgaven reiser.

Skriv ditt svar her...

Hovedproblemstillingen er om Peder Ås kan kreve erstatning for hodeskader av Akesport.

Det følger av langvarig og sikker rettspraksis at tre grunnvilkår må være oppfylt for at det skal kunne bli tilkjent erstatning. Det må være et vernet økonomisk tap, et ansvarsgrunnlag, og en adekvat årsakssammenheng mellom det økonomiske tapet og ansvarsgrunnlaget. Det er i denne saken på det rene at det foreligger et vernet økonomisk tap, da erstatning for personskader følger av skadeserstatningsloven § 3-1.

Det første spørsmålet er således om det foreligger et ansvarsgrunnlag.

Kravet blir i denne saken er rettet mot et upersonlig rettssubjekt, og som derfor ikke kan utvise skyld. Et mulig ansvar må skje gjennom en identifisering. Partene er enige om at et mulig ansvar i denne saken skal pålegges etter det lovfestede arbeidsgiveransvaret.

Det rettslige grunnlaget for arbeidsgiveransvaret er

skadeserstatningsloven § 2-1. Bestemmelsen oppsetter et objektivt ansvar for arbeidsgiver, for de skader som er voldt "forsettlig eller uaktsomt" av arbeidstaker i forbindelse med arbeidet. For at ansvarsgrunnlaget skal komme til anvendelse må fire kumulative vilkår være oppfylt, som oppsetter krav om saklig og personell tilknytning.

Det er på det rene at det i denne saken foreligger et ansettelsesforhold, da Akesport er "arbeidsgiver" og Ole Vold er "arbeidstaker", jf. skadeserstatningsloven § 2-1 (1), jf. nr. 2 og nr. 3. Videre må det også legges til grunn at Ole Vold har voldt skaden "under utføring av arbeid (...) for arbeidsgiver", da det skjer i forbindelse med hans arbeidsoppgaver som instruktør, jf. skadeserstatningsloven § 2-1 (1).

Det første spørsmålet er om Ole Vold har opptrådt "forsettlig eller uaktsomt".

En ordlydstolkning av vilkåret tilsier at arbeidstaker må være å bebreide. Ordlyden stiller ikke krav om hvilken grad av uaktsomhet som vil medføre ansvar, slik at det må legges til grunn at også simpel uaktsomhet vil kunne oppfylle kravet. Vurderingen må her foretas etter den alminnelige culpanormen, med momenter utledet av rettsprakis og teori. Det sentrale vurderingstemaet er om skadevolder kunne og burde handlet annerledes.

Spørsmålet er derfor om Ole Vold burde ha reagert på risikoen med å la kursdeltakere skli i "aketog" uten påbud om bruk av hjelm.

Det følger av blant annet Rt. 2002 s. 1283 (Dam) at et utgangspunkt for vurderingen er om det finnes lovbestemte eller bransjebestemte normer på området. Slike normer vil kunne klargjøre påbudt aktsom atferd, slik at de derfor er sentrale i vurderingen av om skadevolder har opptrådt uaktsomt.

4/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

I denne saken fremgår det at det Norske Alpinanleggs Forening har gitt retningslinjer for forsvarlige kjelkenedfarter. Retningslinjene gir blant annet påbud om at anleggseier skal sikre alle stålkonstruksjoner. I denne saken fremgår det at den aktuelle stålkonstruksjonen som Peder Ås skadet seg på ikke har overholdt disse kravene. Dette kan derfor tale for uaktsomhet.

For at slike retningslinjer likevel skal få anvendelse i den aktuelle sak, er det er krav om at de må være dekkende for den aktuelle situasjonen. Dette stiller krav til at sikkerhetsbestemmelsene skal ha til formål å være beskyttende for skade, den må verne den aktuelle skadelidte og den må være rettet mot den aktuelle skadevolder.

Det fremkommer at de aktuelle retningslinjene var ment for regulering av sikkerhet i kjelkenedfarter. I denne saken foregår akingen i en vanlig alpinbakke. Det kan vurderes om retningslinjene har til formål å gi sikkerhetsbestemmelser om individuelt utformede kjelkenedfarter, eller at de vil kunne være retningsgivende også ved de situasjoner der kjelkenedfart skjer helt generelt. Det er på det rene at en kjelkenedfart og en alpinbakke vil være noe ulikt utformet, og at det derfor også må kunne stilles ulike krav til disse. Likevel har retningslinjene til formål å sikre omgivelsene for de som benytter seg av kjelke, og det må derfor også anses naturlig at slike bestemmelser vil være aktuelle selv ved kjelkenedfart i vanlig alpinbakke.

Retningslinjene viser også til at det skal brukes hjelm ved nedfart. Det fremkommer ikke om det var påbudt å kreve at brukere brukte disse, men det må legges til grunn at en slik oppfordring kreves. I denne saken fikk gjestene valget om å bruke hjelm, slik at Ole Vold hadde lagt til rette for at disse kunne brukes. Det var brukere selv som valgte å ikke benytte seg av disse. Likevel må det etter en forståelse av retningslinjene kunne legges til grunn at retningslinjene ikke var fulgt, noe som taler for uaktsomhet.

5/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

Videre fremkommer det av faktum at retningslinjene var rettet mot anleggseier. I denne saken var det ikke Akespport som eide og kunne kontrollere akebakken, slik at retningslinjene i utgangspunktet ikke retter seg mot disse. Akespport vil heller ikke ha noen mulighet for å kunne foreta den aktuelle sikringen. Det kan likevel tales for at det var uaktsomt å i det hele tatt benytte seg av det aktuelle alpinanlegget, når påbudt sikring ikke var oppfylt.

Det følger også tydelig av skiltet ved akebakken at det ikke var lov med aking. Det kan vurderes om forbudet var gitt for å hindre at farlige situasjoner kunne oppstå i forbindelse med aking, eller om det generelt var uønsket at akebrett skulle brukes i alpinbakken. Likevel må det kunne legges til grunn at bestemmelsen gir en indikasjon på aktsom atferd, som da er

brutt av Ole Vold.

Et sentralt moment i vurderingen er den aktuelle skadeevnen på området. Høyesterett oppsetter skadeevnen som et produkt av sannsynligheten for skade, og det potensielle skadeevnen. Et slik moment ble blant annet tillagt vekt i HR-2017-1977-A (Hårfønerdommen). Skadevolder ble ansett for å ha handlet uaktsomt da han hadde prøvd å tine opp et frossent vannrør i en lukket sjakt med en hårføner. Førstvoterende la vekt på at sannsynligheten for skade var til stede, og at et potensielt skadeomfang ville bli stort med både alvorlige person- og tingskader. Dette skjerpet kravet til aktsomheten.

På den ene side kan det i denne sak sies å være en mindre sannsynlighet for skade da akebrettene bare ble brukt i en barnebakke, der mulig fart ikke kan sies å være særlig høy. Personene hadde på forhånd fått prøve kjelkene, slik at de i noen grad ville være kjent med hvordan de fungerer. I tillegg fremkommer det at Ole Vold hadde utført et slikt aketog før, og at det dermed må legges til grunn at skade ikke har skjedd tidligere.

6/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

Likevel er det flere momenter i denne sak som taler for at sannsynligheten for skade likevel må anses å være stor. For det første fremkommer det at akebrettene ikke hadde ratt og bremses. Dette vil gjøre det spesielt vanskelig for brukerne å ha kontroll over akebrettets fart og retning. Selv om de på forhånd hadde fått prøve akebrettene, skjedde dette bare en og en, og risikoen for skade vil øke betraktelig når det blir kjørt som et tog.

Selv om det også kan anføres at farten ikke var like stort som den ville vært i en vanlig bakke, og at den også lå langt under den fart et akebrett normalt vil kunne få, så vil en hastighet på 25-30 km/t kunne medføre en stor sannsynlighet for at brukere kan miste kontroll. Dette vil sammenholdt med mangel på ratt og bremses kunne øke sannsynligheten for skade.

I tillegg var heller ikke bakken tilrettelagt for aking, slik det også fremkommer av drøftelsen over. Ved bruk av akebrett vil disse kunne ta ulike retninger, sannsynligheten for skade vil øke dersom ikke hele bakken var tilstrekkelig sikret.

Brukere av akebrettet var også amatører, noe som skjerper kravet til aktsomhet fra Ole Vold. Dette ble blant annet tillagt vekt i Rt. 1997 s. 1081 (Trampett). I dommen ble en lærer holdt ansvarlig for den skaden en gutt pådro seg ved bruk av trampett i undervisningen. Begrunnelsen for dette var at elevene ikke hadde mye kjennskap til bruken av trampett, og at dette derfor økte sannsynligheten for at det kunne oppstå skader. Selv om brukere i vår sak hadde prøvd akebrettene noe før, måtte Ole Vold ta hensyn til at det ville være vanskelig for de å ha kontroll over akebrettet.

Videre må også det potensielle skadeomfanget sies å være stort. Når en person kommer i 25-30 km/t og treffer noe, vil dette kunne medføre store personskader. Risikoen øker betydelig når det også i bakken var

7/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

utsatte stålkonstruksjoner.

En skaderisiko vil også være betydelig større for de som ikke benytter seg av hjelm. En hjelm skal dempe et mulig slag, slik at slaget ikke skader hodet. Dersom disse ikke er benyttet vil det være en stor mulighet for at det kan oppstå store hodeskader, som er en spesielt alvorlig skade.

Samlet sett må skadeevnen anses for å være stor, noe som må skjerpe kravene til aktsom atferd fra Ole Vold.

En videre forutsetning for at skadevolder skal være å bebreide er at skadeevnen må være synlig for ham. Dette følger av blant

annet Rt. 2002 s. 1283 (Dam). I dommen ble eier av en usikret dam ikke holdt ansvarlig for den skaden en liten gutt pådro seg ved fall i dammen. Begrunnelsen for dette var at eier måtte legge til grunn at foreldrene holdt tilstrekkelig oppsyn med gutten, slik at skadeevnen ikke var synlig.

I denne saken må den potensielle skadeevnen sies å være synlig for Ole Vold. Selv om han ikke hadde opplevd skader i forbindelse med aking før, må han i kraft av sin stilling være klar over de risikoelementer som gjelder ved bruk av akebrett. Det følger også av Rt. 1995 s. 1350 (Forlik) at det gjelder et skjerpet aktsomhetskrav ved utøvelse av profesjonsutøvere.

For at det skal foreligge uaktsomhet må det videre ha foreligget effektive handlingsalternativer som burde ha blitt benyttet. Dette følger av blant annet Rt. 2000 s. 1991 (Alpinbakke 1). I dommen ble et alpinanlegg holdt ansvarlig for de skader en bruker av anlegget ble påført da hun falt i bakken. Førstvoterende mente at ansvar skulle pålegges siden det var enkelt og tilnærmet kostnadsfritt for eier å sikre bakken. Spørsmålet er derfor om det finnes handlingsalternativer i dette tilfellet, og om disse burde ha blitt benyttet av Ole Vold.

8/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

I denne saken kunne Ole Vold ha unngått å la brukerne kjøre i aketog. Selv om det fortsatt ville vært en mulighet for at det kunne oppstå skade også ved vanlig kjøring, ville risikoen ha blitt betraktelig redusert ved at brukere kjørte en og en. Da ville det være enklere å kontrollere akebrettet. Handlingen kan heller ikke sies å ha noen nytteverdi utover lek og morro, slik at en større grad av risiko ikke kan aksepteres. Sammenholdt med den store risikoen for skader, taler dette derfor for at Vold burde unngått å la brukerne kjøre i aketog.

I tillegg kunne det i hvert fall kreves at Ole Vold påbudte alle deltakere å bruke hjelm. Da ville sannsynligheten for store personskader sies å være betraktelig mindre, siden dette ville beskyttet hodet til brukere.

Samlet sett anses det for å foreligge effektive handlingsalternativer som Ole Vold burde ha benyttet seg av.

Underkonklusjonen er derfor at Ole Vold har opptrådt uaktsomt.

Det neste spørsmålet er således om han har handlet innenfor det som er "rimelig å regne med".

En ordlydstolkning av vilkåret er at handlingen ikke må være av en så upåregnelig art når det gjelder arbeidsoppgaver og stilling, og at den ikke kunne ha blitt tatt i betraktning. Bestemmelsen må således rette seg mot forventninger hos arbeidsgiver. Dette må ses i hensyn med at det kun er påregnelige hendelser som det kan forventes at arbeidsgiver fører kontroll over, og som derfor er i rimelig sammenheng med et potensielt arbeidsgiveransvar.

I denne saken mener Akesport at Ole Vold har gått utenfor det som er rimelig å regne med, siden det aktuelle aketog ikke var en del av demonstrasjonsprogrammet. Hvorvidt en arbeidsgiver skal hefte for de situasjoner der arbeidstaker går utenfor den gitte instruks har tidligere

9/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

blitt vurdert i blant annet Rt. 1972 s. 815 (Alkejakt). I dommen ble en skipseier ansvarlig for den skade den ansatte skipsjefen hadde påført en annen i forbindelse med alkejakt. Selv om den aktuelle handlingen ikke var i arbeidsgivers interesse, ble det likevel pålagt ansvar da det var ansett å være påregnelig at skipssjefen ville foreta alkejakt. Spørsmålet er dermed om det er påregnelig for Akesport at han gikk utenfor det ordinære demonstrasjonsprogrammet.

På den ene siden kan det tales for at det må kunne forventes at de ansatte forholder seg til de instruksjoner som er gitt, og at et utfordrigt program blir fulgt av den som har ansvaret. Likevel må det også kunne sies å være påregnelig at det ville kunne bli

tatt enkelte friheter underveis. I tillegg er såkalte aketog svært kjent, og anses for å være et morsomt tilskudd, slik at det må kunne legges til grunn at Ole Vold ville gjøre dette. Det må således legges til grunn at det var påregnelig for Akesport at han gikk utenfor det ordinære demonstrasjonsprogrammet.

Videre må det også kunne legges til grunn at det er påregnelig at han benytter seg av barnebakken selv om det fremkommer at det ikke var lov å benytte seg av aking i denne. Selv om det vil noe mer vanskelig for arbeidsgiver å kunne kontrollere hvorvidt Ole Vold overholder de regler som er oppsatt vil det være nærliggende at han benytter seg av de tilgjengelige alpinbakkene i nærheten, da arrangementet er satt til det aktuelle stedet.

Underkonklusjonen er dermed at Ole Vold har handlet innenfor det som er "rimelig å regne med".

Konklusjonen er at Akesport er ansvarlig etter arbeidsgiveransvaret i skl. § 2-1.

Det neste spørsmålet er således om ansvaret vil falle bort på grunn av aksept av risiko fra Peder Ås.

10/23
JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

Det følger av blant annet HR-2018-403-A (Rideulykke) at et potensielt ansvar vil bortfalle dersom skadelidte har akseptert risikoen for skade. Dommen gjaldt en kvinne som pådro seg skader da hun falt av en rideskolehest hun hadde lånt til tur. Førstvoterende kom fram til at hun ikke hadde akseptert risikoen for alvorlige fallskader, da dette ikke kunne sies å være påregnelig for henne. Sentralt i en vurdering av aksept av risiko er om skadelidte frivillig har utsatt seg for den potensielle skade, og at hun har tilstrekkelig kunnskap om risikoen, jf. Rt. 2009 s. 1237 (Nordsjødykker).

I denne saken er det på det rene at Peder Ås selv valgte å bruke akebrettet, og at han også selv tok et valg om å ikke bruke hjelm. Han jobber i den aktuelle bransjen, og måtte derfor være spesielt kjent med de risikoelementer som følger med ved bruk av akebrett uten hjelm. Selv om det likevel kan anføres at han var nyansatt, må risikoen ved akebrett uten hjelm anses for å være allment kjent uansett.

Likevel vil ikke Peder Ås ha fullstendig kjennskap til den aktuelle skaderisikoen i situasjonen. Selv om det var mulig for ham å se hvordan bakken var utformet, og dermed kunne se faremomenter som en stålkonstruksjon, vil han ikke være klar over hvordan en skal manøvrere akebrettet under fart. Det vil også være vanskelig for ham å kunne vite hvor stor den totale farten vil bli. Selv om det må kunne anses å være påregnelig for ham å kunne falle av brettet og skade seg noe, kan det neppe føres frem at han har akseptert risikoen for store hodeskader. Dette gjelder også selv om han ikke brukte hjelm, siden en valgfrihet for bruk av hjelm ikke ville gjøre det mer påregnelig for ham at han kunne pådra seg hodeskader.

Anførselen om at han har akseptert risikoen ved å bruke en akebakke som er skiltet med et forbud kan ikke føre fram, da Vold selv oppfordret til å bruke denne. At det da skal kunne oppstå store skader må anses for å

11/23
JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

være lite påregnelig.

Konklusjonen er dermed at Peder Ås ikke har akseptert risikoen for store hodeskader.

Videre må det legges til grunn at det i denne sammenhengen foreligger en adekvat årsakssammeng mellom skaden som oppsto og uaktsomheten fra Ole Vold. Dersom Ole Vold ikke hadde tillatt et "aketog", og videre påbudt alle å bruke hjelm, ville ikke den aktuelle skaden oppstå. Hans handling er således et "nødvendig betingelse" for skaden, jf. Rt. 1992 s. 64 (P-pille

2). Hodeskaden kan heller ikke anses for å være en så "upåregnelig, fjern og avledet" følge, slik at årsakssammenhengen må anses for å være adekvat, jf. Rt. 2007 s. 172 (Schizofreni).

Konklusjonen er dermed at Peder Ås kan kreve erstatning av Akesport for den skaden han pådro seg.

Det følger derfor av skadeserstatningsloven § 3-1 at han har krav på full erstatning.

Det følger likevel av skadeserstatningsloven § 5-1 at erstatningen kan avkortes dersom skadelidte har medvirket til skaden. Bestemmelsen oppsetter to kumulative vilkår som må være oppfylt, før det så skal foretas en rimelighetsvurdering av om erstatningen skal settes ned. Det første vilkåret er at skadelidte må ha "medvirket til skaden", og det andre vilkåret er at dette må være gjort "ved egen skyld".

Det første spørsmålet er således om Peder Ås har "medvirket til skaden".

En ordlydstolkning av vilkåret er at Peder Ås sin handling må ha vært en "nødvendig betingelse" for den skaden som oppsto, slik dette følger av betingelseslæren i Rt. 1992 s. 64 (P-pille 2). Den aktuelle skaden må

derfor ikke ha realisert seg dersom Peder Ås sin handling tenkes borte.

12/23
JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

I denne saken er det to forhold som det vil være aktuelt å vurdere. Det første er Peder Ås sin generelle deltakelse i aketøget. Det må legges til grunn at dette er en nødvendig betingelse for skaden, da han ikke ville blitt skadet dersom han ikke deltok.

Videre må det vurderes om hans unnlatte bruk av hjelm var en "nødvendig betingelse" for den skaden som oppsto. Det er på det rene at han ville truffet stålkonstruksjonen uavhengig av om han brukte hjelm eller ikke. Likevel må det legges til grunn at skaden ikke ville blitt så stor dersom hjelm hadde blitt benyttet. Denne ville dempet mye av kraften, og beskyttet hodet mot ytre påkjenninger. At Ole Vold ikke brukte hjelm må derfor sies å være en "nødvendig betingelse" for den hodeskaden han pådro seg.

Underkonklusjonen er dermed at Peder Ås har "medvirket til skaden".

Det neste spørsmålet er om han har medvirket til skaden "ved egen skyld".

En ordlydstolkning av vilkåret tilsier at skadelidte har handlet forsettlig eller uaktsomt. Bestemmelsen oppsetter ikke en grense for hvilken grad av uaktsomhet som vil medføre til at vilkåret er oppfylt, men det må legges til grunn at dette også kan gjelde ved simpel uaktsomhet. Vurderingen må her foretas etter den alminnelige culpavurderingen, basert på momenter utledet av rettspraksis og teori.

Spørsmålet er dermed om Peder Ås burde ha reagert på risikoen ved å ake uten hjelm.

Det må for det første kunne legges til grunn at det ikke var uaktsomt av

Peder Ås å være med på selve akingen. Dette var lagt opp av Ole Vold selv, slik at en eventuell risiko ikke kunne sies å være synlig for ham. Selv om han kunne valgt å utebli fra aketog, må det legges til grunn at dette var et felles sosialt arrangement som også de andre tok del i.

Når det gjelder bruken av hjelm var det klart at det ikke var påbudt å bruke en slik. Det kan likevel stilles spørsmål ved om det tross frivilligheten var uaktsomt å ikke benytte seg av denne.

Det sentrale vurderingstemaet her er skadeevnen, jf. HR-2017-1977-A (Hårføner). Sannsynligheten for at det skal oppstå skader må sies å være betydelig større dersom det ikke benyttes hjelm under akingen. Kjøring skjedde i tillegg under "aketog", som deltakerene ikke hadde prøvd tidligere. Det er da en større sannsynlighet for at Peder kan miste kontrollen, slik at han kan treffe hindringer. Når han da i tillegg ikke benytter seg av hjelm, vil sjansen være stor for at det kan oppstå store skader.

Det kan argumenteres for at skadeevnen i dette tilfellet ikke kunne sies å være synlig for ham, da han hadde fått tillatelse til å kjøre bakken uten hjelm. En bruker må kunne regne med at ansvarlige personer må være den som sitter med den største kunnskapen, og at han derfor ville fått klar beskjed dersom han utsatte seg for alvorlig skade. I tillegg er det ikke svært vanlig å benytte seg av hjelm under aketurer, slik at noe kan tale for at en slik risiko ikke var synlig for Peder Ås.

Likevel må det anses for å være en allment kjent risiko at det vil kunne oppstå skader uten hjelm. Selv om det ikke nødvendigvis er vanlig å bruke hjelm ved aking, er det klart at en hjelm vil kunne hindre en større skade. Deltakere fikk også tilbud om å bruke hjelm før akingen, slik at dette kan tale for at han burde sett at det her forelå en større risiko enn vanlig ved akingen.

Det må også legges til grunn at det er svært enkelt for Peder Ås å bruke hjelm. Det fremgår ikke av faktum hvilken begrunnelse han hadde for å ikke benytte seg av denne, men det er svært lite som taler for at en slik grunn på noen måte ville hatt en nytteverdi. Selv om han opplevde det som en sosial forpliktelse å være med, ville dette uansett være oppfylt dersom han hadde benyttet seg av en hjelm.

Underkonklusjonen er derfor at Peder Ås har medvirket til skaden "ved egen skyld".

Det følger videre av skadeserstatningsloven § 5-1 at det må foretas en rimelighetsvurdering om hvorvidt erstatningen skal settes ned, og i tilfelle med hvor mye. Det følger av bestemmelsen at sentrale momenter i en slik vurdering vil være "hensyn til atferden og dens betydning for at skaden skjedde", "omfanget av skaden" og "forholdene ellers". En ordlydstolkning av bestemmelsen tilsier at det skal foretas en konkret helhetsvurdering der en ser hen til forholdene hos begge parter.

I denne saken er begge partene å laste, men et sentralt moment vil være om uaktsomhet hos den ene parten kan sies å overstige bebreidelsen hos den andre. Dette ble blant annet tillagt vekt i Rt. 2005 s. 887 (Bilbelte). I dommen hadde en jente ikke brukt bilbelte under en farlig kjøretur, og ble som følge av dette varig skadet. Hennes erstatning ble likevel ikke nedsatt da uaktsomheten hos bilens fører langt oversteg hennes egen.

Vår sak skiller seg fra Bilbelte-dommen på det området at skadevolder i dette tilfellet ikke er like mye å laste som bilføreren. Bilføreren hadde tidvis handlet grovt uaktsomt, på grensen til forsettlig. En slik skyldgrad kan ikke sies å foreligge hos Ole Vold. Således foreligger det ikke et like sterkt motsetningsforhold i denne sak.

Det må likevel legges til grunn at det er Ole Vold som må anses for å ha handlet mest uaktsomt, da det var han som la opp til akekjøringen. Han

15/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

hadde også en spesiell oppfordring til å påse at bruk av hjelm var påbudt for alle. Dette taler således for at erstatningen skal nedsettes med en mindre sum.

Videre blir det også anført av Peder Ås at erstatningen ikke skal settes ned siden han ble 100 % ufør som følge av ulykken. Også dette forholdet ble tillagt vekt i Bilbelte-dommen, da jenta var ung og svært skadet slik at en mulig erstatningsnedsettelse ville virke svært urimelig.

I vår sak blir også Peder Ås svært skadet av ulykken. Dersom han har fått en kraftig hodeskade vil dette kunne føre til flere problemer og skader, der nettopp en erstatning vil kunne utgjøre et viktig gode. Dette taler for at erstatningen ikke skal nedsettes, eller i så fall med svært lite.

I tillegg fremkommer det også at Akesport selv har en ansvarsforsikring. Det generelle hensynet bak erstatningsbestemmelsene er en rimelig risikofordeling, og at Akesport skal kunne få dekket erstatningskravet sitt gjennom et forsikringselskap, taler derfor for at det er rimelig at de kan dekke store deler av erstatningen.

Konklusjonen er at erstatningen ikke skal settes ned på grunn av medvirkning.

² Del II

Del II: Teori.

16/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

(Antatt tidsbruk to timer.)

Redegjør for og sammenlign reglene om reklamasjon i kjøpsloven (lov 13. mai 1988 nr. 27) og forbrukerkjøpsloven (lov 21. juni 2002 nr. 34), herunder hensynene som begrunner reglene.

Skriv ditt svar her...

Innledning

Bestemmelsene om reklamasjon fremgår i henholdsvis § 32 i kjøpsloven av 1988 og § 27 i forbrukerkjøpsloven.

Bestemmelsene regulerer adgangen for kjøper og forbruker til å gjøre en mangel gjeldene overfor selger, og er således en

forutsetning for at videre mangelskrav. Forutsetningen for at det skal være aktuelt med reklamasjon er dermed at det foreligger en mangel ved tingen. En mangel er kontraktsavvik fra selgers side, og etter kjøpslovenes bestemmelser vil derfor kjøper og forbruker bli tildelt nye rettigheter som de kan kreve overfor selger.

Reklamasjonsfristen medfører en tidsmessig begrensning for hvor lang tid som kan gå før kjøper eller forbruker opplyser selger om den aktuelle mangelen. Det er etter bestemmelsene kun krav om en nøytral reklamasjon, det vil si at det ikke stilles krav om hvilken mangelsbeføyelse som vil bli benyttet. Både reglene i kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven inneholder to frister; en relativ frist og en absolutt frist. For at en reklamasjon skal være rettidig må begge disse fristene være overholdt.

Hovedhensynet bak lovens bestemmelser om reklamasjonskravet medfører et økt vern for selger. Dersom en selger potensielt skal måtte forholde seg til mulige mangler ved alle kjøp i all tid, vil dette føre til en svært usikker posisjon for selger. Det er viktig for en selger å kunne sette strek over et tidligere kjøp, slik at mulige krav ikke blir for store. Dette skaper også forutberegnelighet for selger.

Videre i oppgaven vil jeg først belyse reklamasjonsbestemmelsene i henholdsvis kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven, der jeg også benytter hensynene bak bestemmelsene. Videre vil jeg sammenlikne

17/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

bestemmelsene, og ved dette peke på likheter og forskjeller i adgangen til reklamasjon.

Reklamasjon i kjøpsloven

Det rettslige grunnlaget for reklamasjon i kjøpsloven er § 32. Bestemmelsen oppsetter den relative fristen i første ledd og den absolutte fristen i annet ledd. Videre oppstilles det et unntak om reklamasjon der selger har opptrådt "grovt uaktsomt" i kjøpsloven § 33. I det følgende vil jeg først redegjøre for den absolutte fristen, før jeg så foretar meg den absolutte fristen.

En ordlydstolkning av en "relativ" frist er at den kan tilpasses og må vurderes konkret. I bestemmelsens første ledd følger det også at reklamasjonen må gjøres "innen rimelig tid", noe som etter ordlyden tyder på en konkret vurdering. Videre leder ordlyden an til at den aktuelle fristen ikke må strekke for langt ut i tid, men at det må gi kjøper noe betenkningstid før mangelen gjøres gjeldende. Det må derfor avveies forhold på både kjøpers og selgers side.

Fristen begynner å løpe ved det tidspunkt kjøperen "oppdaget eller burde ha oppdaget" mangelen. Når det gjelder kravet om "oppdaget" følger det av ordlyden at det er den faktiske oppdagelsen som er avgjørende. Dersom eier av en bil oppdager at bilen har en rustskade ved den høyre døren under en kjøretur, og som derfor må anses å være en mangel, begynner fristen å løpe fra dette tidspunkt. Det følger likevel av bestemmelsen at fristen begynner å løpe tidligere fra det tidspunkt kjøper "burde ha oppdaget mangelen". En ordlydstolkning av vilkåret tilsier at kjøper under de aktuelle omstendigheter må anses som uaktsom dersom den aktuelle mangelen ikke ble oppdaget, og at fristen må løpe fra dette tidspunkt. Dette må ofte ses i sammenheng med bestemmelsen i kjøpsloven § 31, som pålegger kjøper en plikt til å undersøke tingen etter kjøpet. Dersom bileier ved enkle undersøkelser allerede under dette tidspunkt hadde kunnet funnet ut at bilen hadde en rustskade, ville

18/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

dermed fristen begynne å løpe fra dette tidspunkt. En bileier blir sjeldent hørt med at det er den faktiske oppdagelsen som må legges til grunn dersom han enkelt kunne funnet ut av mangelen på et tidligere tidspunkt.

Videre følger den absolutte reklamasjonsfristen av annet ledd. En ordlydstolkning av en "absolutt" frist er at den er forutbestemt og at den ikke vil kunne variere etter de enkelte parter. En slik forståelse blir også framholdt da bestemmelsen oppsetter et krav om at reklamasjonen må skje "innen to år". Hverken ordlyden eller bestemmelsen som sådan inviterer til en konkret vurdering, og fristen vil derfor gjelde for alle kjøpsgjensstander. Fristen begynner her å løpe fra kjøperen "mottok" tingen, som må forstås som den fysiske overtakelsen. Dette må igjen ses i sammenheng med at det er fra denne tid kjøper faktisk kan undersøke og oppdage en eventuell mangel. Det må imidlertid presiseres av en eventuell reklamasjonsfrist kan forlenges dersom dette er gjort gjennom "garanti" eller "annen avtale", jf. kjøpsloven § 32 annet ledd annet punktum. Dette er

likevel en bestemmelse som gjelder det enkelte kjøpsforholdet, og det kreves derfor sikre holdepunkter for dette.

Samlet sett må kravet om reklamasjon i kjøpsloven ses med hensyn til at det som regel er to omtrentlig likeverdige parter. Dette kan enten gjelde mellom to næringsdrivende, eller to privatpersoner.

Reklamasjon i forbrukerkjøpsloven

Det rettslige grunnlaget for reklamasjon i forbrukerkjøpsloven er § 27. Også her inndeles det i en relativ frist og en absolutt frist i henholdsvis første og annet ledd. Videre inneholder også bestemmelsen krav om hvem et reklamasjonskrav skal og kan rettes mot, jf. tredje ledd, og det gjelder også her et unntak for de tilfeller hvor selger har opptrådt "grovt uaktsomt", jf. fjerde ledd.

Utgangspunktet for den relative fristen er at det også her skal foretas en

19/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

konkret vurdering av "rimelig tid". Bestemmelsen skiller seg imidlertid fra kjøpsloven på et helt sentralt punkt; den relative fristen kan aldri være kortere enn "to måneder". Det følger derfor av blant annet forarbeidene at det er to-måneders fristen som er hovedregelen. Dersom en forbruker finner rustskader ved bilen sin, har han altså rett til å vente to måneder før han tar kontakt med selger. Utgangspunktet for når to måneders-fristen begynner å løpe er fra forbruker "oppdaget" mangelen. Dette skiller seg således fra bestemmelsen i kjøpsloven, og oppstiller ikke noe krav om at forbruker "burde" ha oppdaget mangelen tidligere.

Om det likevel reklameres senere enn to måneder vil ikke dette utelukke å gjøre krav gjeldende fullstendig. Det følger av forarbeidene at det er her fristen "innen rimelig tid" vil begynne å løpe, slik at det da må foretas en konkret vurdering. Forarbeidene presiserer imidlertid at bestemmelsen kun kommer til anvendelse ved spesielle tilfeller, for eksempel sykdom, reise eller at det trengs ekstra tid for forbruker til å for eksempel undersøke tingen. I tillegg følger det av bestemmelsen at fristen begynner å løpe fra det tidspunktet forbruker "oppdaget eller burde ha oppdaget" mangelen. Bestemmelsen er således identisk med kjøpsloven, men det er viktig å være klar over at den alminnelige hovedregelen er på to måneder etter at mangelen faktisk ble oppdaget.

Videre er også hovedregelen ved den absolutte frist at forbruker ikke kan reklamere senere enn "to år" etter at han "overtok" tingen. Dette samsvarer med fristen i kjøpsloven. Likevel følger det av annet punktum at fristen kan settes til "fem år" dersom tingen er ment å vare "vesentlig lenger" enn to år. En ordlydstolkning av "vesentlig lenger" er at tingens levetid må i stor grad overstige varighetsperioden på to år. Det må etter ordlyden foretas en konkret vurdering. Hvor lang brukstid som må legges til grunn for at tingen er ment å vare "vesentlig lenger" enn to år har blant annet blitt vurdert i Rt. 2007 s. 1274 (Mobiltelefondommen). Dommen gjaldt en mobiltelefon som ble ødelagt to år og tre måneder etter kjøpet. Sakkyndige kom fram til at den normale levetiden for en mobil er tre til fire år, og det ble i dommen lagt til grunn at en slik

20/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

tidperiode oppfylte kravet om at mobilen vare "vesentlig lenger" enn to år.

Slik det også følger av kjøpsloven vil det uansett ikke foreligge en reklamasjonsfrist dersom selger har opptrådt "grovt uaktsomt". Det følger av forarbeidene at dette må gjelde uaktsomhet ved den aktuelle gjenstanden. Siden hensynet bak bestemmelsen er å gi et vern til selger, er det også rimelig at et slikt vern bortfaller dersom selger selv har medvirket til den aktuelle mangelen på sterkt bebreidende vis.

Sammenlikning av bestemmelsene

Både reklamasjonsbestemmelsene i kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven opererer med en relativ og en absolutt frist, og de er begge utformet med hensyn til å gi et vern til selger. De ulike fristene innad kan likevel belyse den mer generelle forskjellen ved kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven.

Når det gjelder den relative fristen oppsetter forbrukerkjøpsloven et tidligst frist på to måneder, mens en slik regulering ikke følger av kjøpsloven. Det må derfor også kunne legges til grunn at "rimelig tid" i et kjøpsforhold må sies å være kortere enn to måneder. En begrunnelse for hvorfor det er oppsatt en slik forskjell må kunne ses med utgangspunkt i reguleringsområdet for de to lovene. Et forbrukerkjøp gjelder en kjøpsavtale mellom en "fysisk person" som "ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet" og en "selger" i "næringsvirksomhet", jf. forbrukerkjøpsloven § 1. Det er dermed som regel et ubalansert forhold mellom partene, og det er forbrukerens vern som har vært ønsket bak en egen lov om forbrukerkjøp. I kjøpsloven står vi gjerne overfor mer likeverdige parter. Dette kan for eksempel gjelde to næringsdrivende eller to private parter. Spesielt i næringsforhold blir kravet om en rask reklamasjon viktig. Det følger blant annet av forarbeidene at det ved profesjonelle parter gjelder en særlig rask frist, da med hensyn til at disse partene gjerne har store hjelpeapparater som har god kjennskap til både egenskaper ved den aktuelle tingen, samt hvordan rettsreglene på det

21/23

JUS1111 1 Privatrett I Candidate xxxxxx

aktuelle området gjelder. For den vanlige forbruker vil det være mye å kreve at en har stor innsikt i både rettsregler om mangelskrav og hva som utgjør en mangel ved den aktuelle tingen. En utvidet frist for forbruker til å både undersøke tingen, og gjøre seg klar på hvordan han ønsker å gå fram med kravet, har derfor vært ønskelig.

Når det gjelder den absolutte fristen er også lovene forskjellig utformet etter lengste mulige frist. Også her kan det tales for at det er forbrukervernet som er hovedårsaken bak en mulighet til å utvide fristen til fem år. Det kan likevel stilles spørsmål ved hvorfor en part i et kjøpsforhold skal ha en lengste mulig frist på to år, når kjøpsgjensstanden uavhengig av om kjøpsloven eller forbrukerkjøpsloven kommer til anvendelse, vil ha like lang levetid. Ofte vil dessuten profesjonelle parter inngå store kjøp der de legger inn i omkostninger at de skal kunne ha den kjøpte gjenstanden over en lenger periode. At de da ikke vil ha mulighet til å gjøre krav gjeldende overfor selger vil derfor kunne fremstå som problematisk. Da det likevel foreligger en frist på to år ved kjøpsloven må nok dette ses i sammenheng med likeverdigheten mellom partene. Spesielt for en privatperson vil det fremstå som problematisk om en kjøper skal kunne gjøre krav gjeldende flere år etter kjøpet, da det må anses viktig for denne å kunne sette et strek over det aktuelle kjøp.

Det kan stilles spørsmål ved om kjøpers og forbrukers interesser blir tilstrekkelig ivaretatt gjennom reklamasjonsbestemmelsene. At en kjøper skal være avskåret fra å gjøre alle mangler gjeldene etter to år, kan være problematisk dersom tingen har ment å ha en levetid vesentlig lenger enn dette. Det kan også stilles spørsmål ved hvorfor selger har rett til å nekte en kjøper retten til å reklamere over en mangel som i stammer fra forhold på selgers side, dersom mangelen viser seg etter fristens utgang. Det må nok likevel ses i sammenheng med at partene skal kunne være likeverdige i det aktuelle kjøp, og at en ubegrenset rett til å fremme mangler vil kunne være problematisk for en selger som kan inngå flere kjøpskontrakter hver eneste dag.

22/23

